

Afwikkeling erfenis

Wat moet je doen als iemand overlijdt?

Als een familielid of geliefde overlijdt, heb je veel werk te doen. Zo moet je bijvoorbeeld de bankzaken regelen. Om dat te kunnen doen, heb je vaak een verklaring van erfrecht nodig, en daarvoor moet je naar de notaris.

Ook moet je abonnementen en lidmaatschappen opzeggen. Je moet pensioenfondsen en andere uitkeringsinstanties op de hoogte stellen. Misschien moet je de woning leegruimen, of de inboedel verdelen. Een eigen woning moet in de verkoop, en de belastingaangiften moeten ook nog worden gedaan.

In de stapsgewijze afhandeling hebben we de belangrijkste stappen voor je op een rijtje gezet. Bovendien leggen we uit hoe je het beste te werk kunt gaan.

Hoe handel je een erfenis af?

Een erfenis is van alle erfgenamen samen. Alle erfgenamen moeten dus ook samen alle beslissingen nemen. En samen betekent hier absoluut niet hetzelfde als: de meerderheid heeft gelijk. Alle erfgenamen moeten met alle besluiten akkoord gaan. Als één van de erfgenamen het bijvoorbeeld niet eens is met de manier waarop de spullen verdeeld worden, dan kunnen de spullen niet verdeeld worden. Als je samen niet tot een oplossing kunt komen, kun je de hulp van een mediator inschakelen. Hij kan met de erfgenamen op zoek gaan naar een oplossing die voor iedereen aanvaardbaar is.

Hoe gaat het meestal?

Meestal machtigen de erfgenamen één erfgenaam om de erfenis van de overledene af te handelen. Door de volmacht worden de rechten van de erfgenamen overgedragen aan de gevolmachtigde erfgenaam. Meestal is deze gevolmachtigde niet ervaren of deskundig. Dit kan soms voor problemen zorgen.

Als er problemen tussen de erfgenamen en de gevolmachtigde ontstaan, kun je door mediation proberen om die problemen op te lossen.

Misschien weet de gevolmachtigde al heel vroeg dat de afhandeling van een erfenis niet makkelijk zal zijn en tot grote conflicten kan leiden. Het is dan verstandig als hij de hulp inroept van een onafhankelijke gespecialiseerde nalatenschapsafwikkelaar.

Stapsgewijze afhandelen

Wat moet je doen als iemand overleden is?

Stap 1: De erfgenamen en het testament

Om de erfenis af te kunnen handelen, moet je eerst weten wie de erfgenamen zijn. Want de erfgenamen zijn verantwoordelijk voor de afwikkeling van de erfenis. In een testament worden erfgenamen aangewezen. Als er geen testament is dan wijst de wet de erfgenamen aan.

Hoe weet je of er een testament is?

Iedereen die ooit een testament heeft gemaakt staat bij het Centraal Testamentenregister in Den Haag geregistreerd (Postbus 20300, 2500 EH Den Haag). Bij het Centraal Testamentenregister kun je schriftelijk informeren bij welke notaris het testament is gemaakt. Je moet dan wel de overlijdensakte meesturen. Als je weet bij welke notaris het testament is, moet je bij hem een kopie van het testament opvragen. Als de overledene een testament heeft, moet je de erfenis verdelen zoals de overledene in zijn testament heeft aangegeven.

Stap 2: De volmacht

De erfgenamen zijn samen verantwoordelijk voor de afwikkeling van de erfenis. Ze moeten dus ook samen alles regelen. Maar het is niet handig om steeds met alle erfgenamen naar bijvoorbeeld de bank te gaan, of om alle belangrijke stukken door alle erfgenamen te laten ondertekenen.

Daarom is het gebruikelijk dat de erfgenamen één erfgenaam aanwijzen die zij een volmacht geven om de erfenis af te wikkelen. Ook kunnen de erfgenamen een buitenstaander een volmacht geven om de erfenis af te wikkelen.

Stap 3: De verklaring van erfrecht

Als iemand overlijdt, blokkeert de bank zijn of haar rekening. Je kunt dan geen geld meer van de bankrekening halen of geld overmaken. Veel banken maken trouwens wel een uitzondering voor de betaling van de begrafeniskosten.

Je kunt de blokkering opheffen door een **verklaring van erfrecht**.

Een en/of rekening mag niet worden geblokkeerd en kan zonder verklaring van erfrecht in gebruik blijven.

Sommige mensen vinden het zelfs wel prettig om de en/of rekening te laten bestaan, omdat ze dan nog een band met de overledene ervaren. Wil je de en/of rekening toch veranderen in een rekening op je eigen naam, dan heb je alsnog een verklaring van erfrecht nodig.

Als er uitkeringsinstanties en (levens)verzekeringsinstanties zijn, moeten die ook weten dat iemand overleden is. Zij hebben vaak ook een verklaring van erfrecht nodig, voordat ze geld uitkeren. Soms is zo'n verklaring duurder dan het uit te keren bedrag. Vaak nemen uitkeringsinstanties dan genoeg met een overlijdensakte.

Stap 4: De abonnementen

Alle lopende abonnementen van de overledene moeten worden opgezegd. Als de overledene de abonnementskosten al vooruit heeft betaald, kun je deze kosten terugvorderen.

Stap 5: De inboedel

De erfgenamen moeten de inboedel verdelen, of -als ze dat willen- verkopen.

Soms levert dit problemen op. Sommige spullen hebben voor de erfgenamen een emotionele waarde. Ook vinden erfgenamen vaak dat zij terug moeten krijgen wat ze ooit aan de overledene cadeau hebben gedaan.

Om toch tot een goede verdeling te komen is het belangrijk om vooraf goede afspraken te maken waar iedereen achter staat.

Je kunt bijvoorbeeld allemaal een lijst maken waar je op zet wat je graag zou willen hebben. Je zet de spullen die je het liefst wil bovenaan, en de rest onderaan. Als meerdere mensen hetzelfde willen, kun je kijken wie dat het hoogst op het lijstje heeft staan. Kom je er dan nog niet uit, dan kun je bijvoorbeeld loten.

Inboedelgoederen hebben niet allemaal dezelfde waarde. Daarom is het handig om aan alle spullen een waarde toe te kennen. De waarde van de spullen die je krijgt kun je dan in mindering brengen op je erfdeel. Zo voorkom je dat de een alle dure spullen krijgt, en de andere daardoor uiteindelijk minder uit de erfenis krijgt.

Stap 6: De woning

De huur van een huurwoning moet worden opgezegd. Je moet het huis in de oorspronkelijke staat weer aan de verhuurder terug geven.

Als er een koopwoning is, zijn er twee mogelijkheden.

1: een van de erfgenamen gaat er wonen. Hij of zij moet dan de andere erfgenamen uitkopen.

2: geen van de erfgenamen gaat er wonen. Dan moet het huis te koop worden gezet.

Stap 7: De belastingen

De belastingdienst stuurt zo snel mogelijk na het overlijden aan de erfgenamen een aangifte-formulier voor de inkomstenbelasting (F-biljet). Over het lopende jaar moet tot het moment van overlijden over het inkomen van de overledene met de belastingdienst worden afgerekend.

De betaalde inkomstenbelasting mag je in mindering brengen bij de aangifte voor de belasting voor het recht van successie.

Over het bedrag dat de erfgenamen krijgen moet belasting worden betaald. Deze belasting heet het recht van successie. Een aangifte-formulier wordt door de belastingdienst ongeveer vier maanden na het overlijden aan de erfgenamen verstrekt en moet binnen acht maanden na het overlijden worden ingevuld en ingediend. Je kunt hier wel uitstel voor aanvragen.

Stap 8: Het geld

Aan het eind van de rit, als alle rekeningen van de overledene zijn betaald, de belastingen zijn afgehandeld, de goederen van de overledene zijn verdeeld en er alleen nog een bepaald tegoed op de bankrekening van de overledene staat, kun je een verdeling voor de erfgenamen maken.

De erfgenaam die de erfenis heeft afgehandeld (zie stap **2 volmacht**) maakt een overzicht waarin staat hoeveel iedere erfgenaam krijgt.

Bij dit overzicht moet je rekening houden met verkrijgingen (bijvoorbeeld de waarde van de verkregen inboedelgoederen) die de erfgenamen al hebben ontvangen.

Als alle erfgenamen akkoord gaan met het verdelingsoverzicht, kunnen de erfdelen worden uitbetaald en kun je de bankrekening van de overledene opheffen.

Belastingen

Als een familielid is overleden, krijg je te maken met twee soorten belasting: de inkomstenbelasting en de belasting voor het recht van successie.

Als iemand overleden is, hoeft hij vanaf dat moment geen inkomstenbelasting meer te betalen. De nabestaanden moeten echter nog wel afrekenen over het inkomen tot de dag van het overlijden.

Als je geld erft, moet je daar belasting over betalen. Deze belasting heet het recht van successie.

Inkomstenbelasting

De belastingdienst stuurt een aantal maanden na het overlijden aan de erfgenamen een aangifte-formulier voor de inkomstenbelasting (F-biljet). Over het lopende jaar tot het moment van overlijden moet over het inkomen van de overledene met de belastingdienst worden afgerekend.

Het overlijden kan gevolgen hebben voor de inkomstenbelasting die u zelf als nabestaande moet betalen. Wanneer u namelijk een nalatenschap verkrijgt, is de verkrijging op zich geen inkomen. Het is echter wel mogelijk dat u over de opbrengst er van wel inkomstenbelasting moet betalen. Ook zogenaamde postume inkomsten van de overledene worden in principe belast bij de erfgenamen.

Voor u als nabestaande kan het overlijden ook nog invloed hebben op uw aftrek voor buitengewone uitgaven en uw heffingskortingen.

Het kan dus al snel verstandig zijn de hulp in te roepen van een specialist.

Successierechten 2008

Wat is recht voor successie?

Over een erfenis moet je belasting betalen. Dit noem je successierecht. De belastingdienst stuurt daarvoor - ongeveer vier maanden nadat iemand overleden is - een aangifteformulier naar de erfgenamen.

Hoe bereken je successierecht?

Je geeft alle bezittingen en schulden van de overledene op. Hierbij geldt de waarde op het moment van overlijden (en dus niet de aanschafwaarde van bijvoorbeeld de televisie of de waarde van de auto nadat neef Wilfred er na het overlijden van oom Dirk goed gebruik van heeft gemaakt waardoor de waarde van de auto in een paar maanden enorm is gedaald). Je berekent hoeveel geld jij krijgt. Je hoeft niet over dat hele bedrag belasting te betalen. De belastingdienst heeft een vrijgesteld bedrag bedacht. Dat bedrag mag je afhalen van de erfenis die je krijgt. Over het deel dat dan nog overblijft, moet je belasting betalen.

Je kunt via onze rekenmodule successierecht berekening eenvoudig uitrekenen hoeveel successierecht je moet betalen en hoeveel er dus overblijft.

Als je het liever zelf met de hand doet, vindt je hier onder de gegevens.

Hoe hoog zijn de vrijgestelde bedragen?

1. De echtgenoot/geregistreerd partner:

Voor de echtgenoot/ geregistreerd partner is het bedrag € 532.570,00.

2. Samenwoners

Voor samenwoners ligt het iets ingewikkelder.

Je hebt – net zoals de echtgenoot/geregistreerd partner – recht op een vrijstelling van € 532.570,00 als je:

1. langer dan 6 maanden met de overledene hebt samengewoond;
2. bij de gemeentelijke basisadministratie op hetzelfde adres als de overledene stond ingeschreven;
3. in een notarieel samenlevingscontract een zorgverplichting hebt vastgelegd;
4. geen bloedverwant in de rechte lijn (grootouders - ouders - kinderen - kleinkinderen) van de overledene bent;
5. voor de inkomstenbelasting een fiscaal partner van de overledene was;
6. niet aan de bovenstaande voorwaarden voldoet, maar wel vanaf je 22ste jaar tot aan het overlijden vijf jaar met de overledene hebt samengewoond.

Als je aan geen enkele van de bovenstaande voorwaarden voldoet maar wel na je 22ste jaar vier jaar samen hebt gewoond, dan geldt een vrijstelling van € 213.026,00.

Als je drie jaar samen hebt gewoond, dan geldt een vrijstelling van € 159.769,00.

Als je twee jaar samen hebt gewoond, geldt een vrijstelling van € 106.510,00.

3. Kinderen

- Kinderen tot 23 jaar
Voor de kinderen tot 23 jaar geldt een vrijstelling van € 4.556,00 voor elk jaar dat zij jonger zijn dan 23 jaar. Hierbij geldt een maximum van € 10.323,00.
- Kinderen vanaf 23 jaar
Voor kinderen vanaf 23 jaar is er een vrijstelling van € 10.323,00. Deze vrijstelling is alléén van toepassing als het geërfde bedrag maximaal € 27.309,00 is. Als het geërfde bedrag meer is dan € 27.309,00 dan is de vrijstelling niet van toepassing. Stel: een kind erft € 26.000,00 of minder van de overledene. Dan geldt een vrijstelling van € 10.323,00. Als een kind € 27.309,00 of meer erft, geldt er geen vrijstelling. Je moet dan over het hele geërfde bedrag belasting betalen.
- Invalide kinderen
Als het kind invalide is, krijgt het een vrijstelling € 13.658,00.

4. Ouders

Voor ouders geldt een vrijstelling van € 45.513,00

5. Andere bloedverwanten in de rechte lijn (grootouders en kleinkinderen)

Zij hebben een vrijstelling tot € 10.323,00. In de praktijk betekent dit dat wanneer het bedrag lager is dan € 10.323,00, je dan geen successierecht hoeft te betalen. Als het geërfde bedrag hoger is dan € 10.323,00 moet je over het hele bedrag belasting betalen.

6. Overige

In alle andere gevallen is er een vrijstelling van € 1.976,00

In welk tarief val ik?

Als je van het totale bedrag dat je erft, het vrijgestelde bedrag afhaalt, weet je over welk bedrag je belasting moet betalen. De vraag is alleen: hoeveel?

Er zijn drie tariefgroepen, en het principe van successierecht is simpel: hoe meer je erft, hoe meer je moet betalen.

Groep 1

Dit is de tariefgroep voor de echtgenoot, geregistreerd partner, de samenwoners die gebruik maken van een vrijstelling, kinderen en (achter)kleinkinderen.

Het tarief begint bij 5 procent en kan oplopen tot 27 procent.

Kleinkinderen en achterkleinkinderen moeten nog eens 60 procent extra betalen.

Groep 2

Deze groep is van toepassing op broers, zusters, ouders en grootouders van de overledene.

Dit tarief loopt van 26 procent tot maximaal 53 procent.

Groep 3

Deze groep is voor iedereen die niet in groep 1 of groep 2 is genoemd. Dit tarief begint bij 41 procent en kan maximaal 68 procent bedragen.

Goede doelen

Voor goede doelen geldt vanaf 1 januari 2006 een eigen tarief van 0 %.

Dit betekent dat de goede doelen die een erfenis of een deel van de erfenis krijgen hierover geen successierecht hoeven te betalen.

Voor 1 januari 2006 was dit percentage 8% (in 2005 was het percentage al van 11% naar 8% verlaagd).

Dit hield mensen soms tegen om aan een goed doel iets na te laten en was dan ook de reden dat er stemmen opgingen om dit percentage verder te verlagen. De beheersers van de schatkist waren hier natuurlijk niet blij mee.

Het thans ingestelde tarief van 0% is voor een groot deel door de (publieke) acties van Johan Cruyff voor zijn Foundation bewerkstelligd. Johan Cruyff stelde dat de overheid het verlies van inkomsten dan maar als schenking aan de goede doelen moest gaan beschouwen.